

מסורת הש"ס

(א) שנת ד'קנ"ג; (ב) טוה"ט
(ג) ע"ר רש"י; (ד) לקמן דף
נ"ה; (ו) שם איתא ר' זעירא וכו'
בשאלותיו; (ז) נ"פ; (ח) שם
(ט) ז"ל ואמר; (י) ר"ל עד
שיתפלא; (יא) ופחותו כדכור
כ"ל רש"י; (יב) פסחים פ"י
ה"ה.

תורה אור השלם

- חדלו לכם מן האדם
אשר נשקח באפו כי כבוד
נחשב הוא; ישעיהו כ'
צדק לפניו תהלך ויב
לדרך עמי; ירמיה'
- יראת ה' תחילת חכמה
וה' יתן דרכך ויב
לך; יס' יס' יס'

תהלים פ"ד
יראת ה' תחילת חכמה
וה' יתן דרכך ויב לך

הגהות הב"ח

- (א) גמ' מהו שיפסקו מי
אמרין; (ב) תוס' ד"ה
ימים וכו' מדי דהוה
אלול ואתקיעות דמי נ"פ;
(ג) בא"ד ח"ט מיושב דברי
סופר ששע; (ד) בא"ד
בירושלמי ודרי סופר וזו;
(ה) בא"ד מהו ששעמינן מן
הדל;

גליון הש"ס

גמ' בפסחים כ"ו. ע"י ילקוט
ש"ס י"ד בפסוק ויפדו העם
חל יונתן;

מוסף רש"י

כאילו עשאו במו. עבודה
כוכבים (סוטה ד'). אל תקרי
שבע אלא שבע. ו' לילת
הוא ולא יפקד בשם חלום הכי
יולד רע ונחלם אותו ואין
מלאים לו נסים וקסומים.

רב ניסים גאון

אמר (רבה) [רבה] ימים
שהיחיד גומר בהן
את ההלל כו'. איתיה
לפירושיהו
תענית כ"ב ב' פ' פ' פ' פ'
דף כ"ח דאמר ר' יוחנן
משום ר' שמעון בן יהורזק
ר' ימים יחיד גומר בהן את
ההלל כו' והתם גמ' אמרין
אמר (רבה) [רבה] וזאת
אומרת הלל רדאש תודש
לא דאדאמיא וליפקי תודש
רבא לפסוקי ב' אפי' באמצע
הפרק;

היה קורא פרק שני ברכות

יד.

אחי. כך שמו: סגל דני רבי חייא. שהיה שונה צנית רבי חייא:
מהו שיפסקי. לשאלת שלום: ימים שהיחיד גומר בהן אלס ההלל.
שהוא חוצה לכל אדם והם אחד ועשרים יום בשנה כדאמרין במסכת
ערכין (ד' י'): מהו שיטעמו. את המצביל לדעת אלס כריך מלח או
תבלין: מטעמה. טעמית תבשיל:

רביעית. רביעית הלוג: חדלו לכם
מן האדם. כשיש לכם לעסוק כבדו
המקום אל מתעסקו כבדו אדם דאי
לאו הכי למת ליה לחדול: ושמואל
לא דריש לשון צָמָה אלא כמשמעו
צָמָה חשבתו לזה שהקדמת כבודו
לכבודי: שואל מפני הכבוד. והא
ק"ש קודם תפלה הוא וקמתי שואל:
תרגמה ר' אבא. להא דרב ושמואל
לסארי: במשמים לפסחו. אכל פגעו
בדרך שואל: ה"ג אמר רב אידי
ב' אבין אמר רב יצחק בר אשיאן אסור
לאדם לעשות חפציו קודם שיפסל:
דק. תפלה שמלדיקו לבדו וזהו
ושם פעמיו לדרך חפציו: אל
תקרי שבע אלא שבע. ילין כל
יפקד מן השמים בחלום הכי הוא
רע לכך אין משגיחין לפקדו:
וה'

ובפרקים שואל מפני הכבוד ומשיב שלום
לכל אדם תניא גמ' הכי הקורא את שמע ופגע
בו רבו או גדול הימנו בפרקים שואל מפני
הכבוד וא"צ לומר שהוא משיב ובאמצע שואל
מפני היראה ואצ"ל שהוא משיב דברי ר' מאיר
ר' יהודה אומר באמצע שואל מפני היראה
ומשיב מפני הכבוד ובפרקים שואל מפני
הכבוד ומשיב שלום לכל אדם בעא מיניה אחי
תנא דבי רבי חייא מרבי חייא בהלל א"במגילה
מהו שיפסקי (א) אמרין ק"ו ק"ש דאורייתא פוסק
הלל דרבנן מבעיא או דלמא (ב) פרסומי ניסא
עדיף א"ל פוסק ואין בכך כלום אמר רבה
ימים שהיחיד גומר בהן את ההלל בין פרק
לפרק פוסק באמצע הפרק אינו פוסק וימים
שאין היחיד גומר בהן את ההלל אפי' באמצע
הפרק פוסק אינו והא רב בר שבא איקלע לגביה
דבניא וימים שאין היחיד גומר את ההלל

ימים שהיחיד גומר בהם את ההלל. לאו דוקא יחיד אלא אפילו
כבוד קורא יחיד כיון שאין כל ישראל יחד כמו שהיו
בשמיטת פסחים כ"ד בניסן ולא דוקא גומר דודאי ק"ל דימים שאין
יחיד גומר את ההלל אין חוצה לאמריו כלל אפילו בדברי דהכי משמע

בערכין (פ"ד ד' י'): דחשיב כ"ל יום
ליחיד גומר בהן את ההלל ופריך ר"ה
ו"כ גמ' לימא משמע דבשאר ימים
טובים כמו בראשי חדשים פשיטא
ליה דאין לומר מדלג חשיב יותר מכ"א
יום וגם מדלג קאמר לגמור ב"ה
ובי"ה דלא הוה משמע דבשאר ימים
טובים כמו ב"ה ודאי אין גומרין
אכל קורין אכל עתה משמע אפילו
קורין לא וכן משמע בפרק בתרא
דמענית (ד' כח): רב איקלע בצלל
חזוהו דהו קא קרו ב"ה סבר
לאפסוקיהו. פירוש שהיה סובר
שהיו גומרים אותו כיון לחזא דקא
מדלגי דלוגי אמר ש"מ מנהג אבותיהם
בידיהם אלא דיימים דאין גומרין
בהן הלל אין חוצה לאמריו ומה שאנו
אומרין אותו היינו משום מנהג. וכמו
במחזור ויטרי כיון שאינו אכל מנהג
בעלמא לא מצרכין עליה כדאמר

פרק לולב וערבה (סוכה ד' מד): אין
מצרכין על דבר שהוא מנהג. ומיהו
אומר ר"מ דאין ראייה דאטלטול
ודאי לא מצרכין אכל על מזוה
פשיטא דמצרכין דלא חזין כל יו"ט
כך אלו אלא מנהג ומצרכין והכא
גמ' משמע דמצרכין דאי לא מצרכין
מאי הפסקה שייך זה ועוד ראייה
דמצרכין על מנהגא מהא דרב על
לבי כנישתא וכו' ואם לא דרכו
בתחלה אמאי לא הרגיש רב דהוה
מנהגא עד שדלגו אלא כדודאי דרכו
מפני שמצרכים טבוע על מנהגא
ובשזיל כן לא הרגיש עד הדלוג וא"ת
אמאי לא אסיק אדעתיה אלס דרכו
לקרות לו לגמור וי"ל דבזך אין לחוש
שצטוב יכול לבזך לגמור אפי' כשהוא
מדלג או איפכא ומה שמצרכין כך
על הדלוג לקרות וכשהו גומרין לגמור
כדי שלא יטעו ומשום הכי לא היה
יכול להצין מתוך הצרכה עד הדלוג
יש שרואין לומר דייחא האומר הלל
דימים שאין גומרין שאין לו לבזך
ומיהו השר מקולי היה אומר דכיון

שרא לחייב עצמו מצרכין ואין זה צרכה לצטלה מדי דהוה אלוז (א) ואתפילין דהני נשי מצרכות אע"ג שאין חייבות וכלילי פסחים יש שמצרכין
פעמים בתחלה לקרות ואחר הסעודה אחר שפוך מצרכין לגמור ומיימי ראייה מירושלמי (דפיק א') משהיה דמיימי עלה דכל הצרכות ופומחין
בצורך חוץ מן הצרכות הסמוכות לצרכות וצרכות הפירות והמזונות ופריך בירושלמי עלה והא איכא גאולה פירוש אשר גאלנו דסמוכה לצרכות
ואמאי פותחת בצורך שנייא דאם שמעה בצרכי"ל יאן ופריך והרי סופה פירוש יהללון דאינה סמוכה שהסעודה מפסקת ואפי"ה אינה פותחת
בצורך ומשיי שמים הנה אחת להבא ואחת לשעבר פירוש אחת להבא זו היא אותה צרכה שמצרכין אחר אכילה לגמור ולאותה צרכה היא
סמוכה אחת לשעבר כינו אותה שצריך קודם אכילה אלא דמצרכין שני פעמים אכל זה הפירוש אינו מיושב דרי (א) סופא משמע
דקאי אצרכה דאשר גאלנו דקאי זה מתחלה אלא ודאי אצרכה דאשר גאלנו קאי כאשר אפרש מיהו משמע בירושלמי כאשר פירשתי תחלה
שהיו מצרכין צ' פעמים תחלה וסוף אכל אומר ר' יהודה דזו היא תמיאה גדולה מאחר שצריך קודם אכילה אמאי מפסיק ואוכל צינתים שהרי
צינתים שאין יחיד גומר בהן את ההלל כיון שצריך תחלה כמו הכא אינו מותר לפסוק אלא מפני הכבוד דאי בשלל צריך אמאי
לא יפסיק באמצע אפילו שלא מפני הכבוד הא לא היה מפסיק שום צרכה אלא נראה הא דפריך בירושלמי הרי גאולה דמשמע
דמצרכין עליה בתחלה איירי בחדש שעושה הסדר צבת אחת שאז אינו מפסיק שאינו כריך אכל או שמפסיקין לאכול אין לנו לבזך כלל
לא בתחלה ולא בסוף והא דקאמר בירושלמי והרי (א) סופא זהו אשר גאלנו דחומות בצורך ואמאי והא הודאה בעלמא היא כצרכת פירות
ואמאי חומות בצורך ומשיי שמים הנה שמי גאולות אחת להבא ואחת לשעבר פירוש לעמוד כמו יגיענו וגם היא ארוכה קצת וגם יש
בה לשעבר כמו אשר גאלנו מנאולת מנרים לפיכך חומות בצורך ומה שהקשה מיהללון צאינה סמוכה לפי מה שפרשתי עתה והאפי"ה
אינה פותחת בצורך יש ליתן טעם לפי שהיא הודאה בעלמא ואפילו שהיא ארוכה קצת תקנו בה חתימה ולא פתיחה כמו אלהי נשמה. וכן
משמע בירושלמי שהיה דרכן לומר הלל צבית הכנסת ואח"כ שותין כוסות שלהם צינתם בלל שום סדר דצעי בירושלמי (פ' ע"ט) שתאן צבת
אחת מהו פירוש זה אחר זה בלא הלל וסדר צינתים מהו (א) שמעיין מן הדא דא"ר יוחנן הלל אלס שמעה צבית הכנסת יאן וכן משמע
בתוספתא (א) דמי שלא היה יודע ונכנס צבית הכנסת וכו' והשתא גמ' מיושב דבשזיל כך פותחת צרכה דאשר גאלנו בצורך דטעמא שאינה
סמוכה כי הא דאם קרא הלל בצרכי"ל יאן: א"ר ד"למא הנאה קב"ל ע"ה. האי ליטנא משמע דמיימי יחיד שזקבל עליו אכל
בתענית הכתוב לא: טועם ואין בכך ב"ו. פירש ר"ח שחזר ופולט דלא חשיב הנאה מן הטעמיה אכל בולע לא
אפילו בשאר תעניות ומשום הכי הפולט אינו כריך צרכה שאינו נהנה: במשכים לפתחו. וכן הלכה אכל פגעו באקראי מותר:
למה

עין משפט גר מצוה

יג א טור וסערי א"ח סימן
מחלל סעף ב:
יד ב מ"י פ"ג מהלכות
מטעה הלכה ט טור
ש"ע א"ח סימן מחלל סעף
ד וס"ק תפח סע"י א' וסימן
מחלל סעף ב:
טו ג מ"י פ"ג מהלכות
מטעה הלכה ט טור
(הלכות צרכות) עשין ב
טו"ע א"ח סימן יד סעף
ב:
טז ג מ"י פ"ג מהלכות
מטעה הלכה ט טו"ע
א"ח סימן מחלל סעף א
וכי אלמס תענית פ"א דף
קנ"ג:
יז א מ"י פ"ג מהלכות
מטעה הלכה ט טור
עשין ב סעף ב:
יח ו מ"י שם סעף שם
טו"ע א' שם סעף ג:
יט מ"י שם טו"ע שם ע"ש
ב"י:
יכ א מ"י פ"ג מהלכות
ק"ש הלכה ט סעף עשין
יט טו"ע א"ח סימן טו
סעף ה:

רבינו חננאל

ר' יהודה אומר באמצע
שואל מפני היראה ומשיב
מפני הכבוד ובפרקים
שואל מפני הכבוד ומשיב
שלום לכל אדם. הלכה כר'
יהודה. [וימים שאין היחיד
גומר בהן את ההלל וכו'.
ע"י פ"י ר"ח תענית כח, ב].
והשרוי בתענית טועם ואין
בכך כלום. כיון שחזרו
ויפלטו דלא חשיבה הנאה
מן הטעמיה וגם אין צריך
ברכה. ולכך טעמי ר' אמי
ור' אסי עד כדי רביעית.
דדוקא בתענית יחיד
בדאמרין הנאה קביל עליה
אבל תענית כחור לא. ועד
כמה ר' אמי ור' אסי טעמי
עד שיעור רביעית. פירש
הגאון ז"ל עד שיטעמו
בפעם אחת רביעית, אלא
בכל יום התענית בכמה
פעמים היו טעמים עד
כשיעור הזה. אמר ר' אבהו
א"ר יוחנן הילכתא כרבי
יהודה דאמר בין ויאמר
לאמת ויצבי לא יפסיק.
מ"ש דכתיב וחי' אלקים
אמת. וצריך לדבק אני ה'
אלקים ואמת ויצבי מאי
טעמא דכתיב וחי' אלהי
אמת. וצריך לחזור ולומר
דברתא הוא ויהיה רבא
מגנה כל האומר פעמים.